

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOZZI IŠVADA,
pateikta 2013 m. kovo 7 d.¹

Byla C-521/11

**Amazon.com International Sales Inc.,
Amazon EU Sàrl,
Amazon.de GmbH,
likviduojama Amazon.com GmbH,
Amazon Logistik GmbH**

prieš

**Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte
Gesellschaft mbH**

(Oberster Gerichtshof (Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Autorių teisės ir gretutinės teisės — Direktyva 2001/29/EB — Atgaminimo teisė — Išimties ir apribojimai — Kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtis — Teisinga kompensacija — Galimybė gražinti mokestį už kopijavimą asmeniniam naudojimui, taikomą įrangai, aparatams ir laikmenoms, susijusiems su skaitmeniniu atgaminimu — Teisių turėtojams skirtų socialinių ir kultūros įstaigų finansavimas — Teisingos kompensacijos mokėjimas skirtingose valstybėse narėse“

1. Autorių teisių apsauga yra ypač sudėtingas teisės sektorius, kuriame susiduria įvairūs interesai, o dėl sparčios technologijų plėtros iš esmės pakito ir toliau kinta pats saugomų kūrinių pobūdis, jų naudojimo taisyklės bei jų pardavimo būdai, dėl kurių nuolat kyla naujų iššūkių, susijusių su šių kūrinių autorių teisių apsauga ir tinkamu nagrinėjamų interesų suderinimu.

2. Laikydamosis strategijos, skirtos informacinės visuomenės Europoje kūrimui skatinti, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas pamėgino suderinti kai kuriuos autorių teisių aspektus, priimdamas, be kita ko, Direktyvą 2001/29/EB (toliau – Direktyva 2001/29)², dėl kurios *Oberster Gerichtshof* (Austrija) pateikė šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Direktyva 2001/29 buvo priimta siekiant deklaruojamų tikslų: suteikti suderintą teisinį pagrindą vidaus rinkoje, užtikrinant, kad nebūtų iškreipymų dėl skirtingų valstybių narių teisės aktų³, ir leisti prisitaikyti prie naujų teisių įgyvendinimo formų, naudojimo būdų ir technologijų plėtros⁴.

1 — Originalo kalba: italų.

2 — 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001 6 22, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230). Žr. visų pirma šios direktyvos 2 konstatuojamąją dalį.

3 — Žr. Direktyvos 2001/29 1 konstatuojamąją dalį ir 2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Laserdisken* (C-479/04, Rink. p. I-8089, 26 ir 31–34 punktai) bei 2010 m. spalio 21 d. Sprendimą *Padawan* (C-467/08, Rink. p. I-10055, 35 punktas).

4 — Žr. Direktyvos 2001/29 5, 6, 7, 39 bei 47 konstatuojamąsias dalies ir generalinės advokatės E. Sharpston išvados, 2013 m. sausio 24 d. pateiktos byloje *VG Wort, Fujitsu Technology Solutions, Hewlett-Packard* (sujungtos bylos C-457/11–C-460/11), 29 punktą.

3. Vis dėlto, ieškant kompromiso tarp Sąjungos valstybėse narėse egzistuojančių įvairių tradicijų ir teisinių koncepcijų⁵, galiausiai Direktyva 2001/29 nebuvo suderinti įvairūs autorių teises reglamentuojančių nuostatų aspektai ir buvo numatyta daug išimčių, o valstybėms narėms jai įgyvendinti palikta tokia didelė veiksmų laisvė, kad net kyla klausimas, ar, nepaisydamas deklaruojamų tikslų, Sąjungos teisės aktų leidėjas praktikoje iš tiesų neatsisakė derinti autorių teisių [instituto]⁶.

4. Tokiomis aplinkybėmis dėl direktyvos įgyvendinimo kyla įvairių problemų, kurių klasikinis pavyzdys yra nacionaliniame teisme nagrinėjama byla, kurią sprendžiant kilo keturi klausimai ir jie kaip prejudiciniai klausimai pateikiami Teisingumo Teismui. Iš tiesų ši byla susijusi su ginču tarp tarptautinės grupės, kuri internetu prekiauja įrašymo laikmenomis, ir kolektyvinio autorių teisių administravimo asociacijos dėl Direktyvoje 2001/29 numatytos „teisingos kompensacijos“ mokėjimo kaip atlyginimo už naudojimąsi autorių teisių saugomais kūriniais. Tai, kaip valstybės narės konkrečiai taiko teisingos kompensacijos sąvoką, yra vienas iš sudėtingiausių dėl Direktyvos 2001/29 kylančių klausimų, kuris vis dar kelia jos ir įvairių ją perkeliančių nacionalinės teisės aktų santykio problemų. Teisingumo Teismas jau turėjo progą svarstyti šį klausimą ir šioje srityje suformuluoti tam tikras principines gaires⁷, o netolimoje ateityje jis turės kelis kartus ir vėl jį nagrinėti⁸.

5. Tačiau prieš analizuodamas klausimus, kurie kilo šioje byloje, kurioje Teisingumo Teismo prašoma, pirma, papildyti savo praktiką, susijusią su teisingos kompensacijos sąvoka, ir, antra, atsakyti į tam tikrus naujus specifinius šiuo atžvilgiu kilusius klausimus, negali neaptarti, kaip atsakymai į įvairius nacionalinių teismų klausimus, kuriuos pateikė ar pateiks Teisingumo Teismas, neišvengiamai įsiterpia į galiojančių Sąjungos teisės normų apibrėžtą teisinį kontekstą. Taigi, nors apibrėžtame teisiniame kontekste Teisingumo Teismo atsakymuose pateikiamos svarbios nuorodos, kuriomis remiantis galima konkrečiai identifikuoti autorių teisių apsaugos formas, apimtį ir taisykles bei suderinti įvairius nagrinėjamus interesus, vis dėlto Sąjungos teisės aktų leidėjas turi pateikti tinkamą norminį pagrindą, kuris taikant ir politinio pobūdžio pasirinkimus leistų vienareikšmiškai nustatyti šias formas, apimtį ir taisykles bei vykdyti minėtą [interesų] derinimą. Todėl sveikintina iniciatyva, kurios neseniai ėmėsi Europos Komisija, kai patvirtino veiksmų planą, skirtą atnaujinti autorių teisių [institui]⁹.

6. Šiuo klausimu, mano nuomone, dar reikia pabrėžti, jog išanalizavus kai kuriuos šioje byloje kilusius klausimus taps akivaizdu, jog daugelis Direktyvos 2001/29 taikymo problemų kyla dėl nepakankamo autorių teises reglamentuojančių nuostatų suderinimo Sąjungoje. Manau, jog tai parodo, kad nors svarbu paisyti minėtų įvairių valstybėse narėse šioje srityje esančių tradicijų ir teisinių koncepcijų, vis dėlto norint parengti modernų autorių teisių teisinį pagrindą Europoje, kuris atsižvelgiant į įvairius nagrinėjamus interesus leistų šiame sektoriuje užtikrinti realios bendros rinkos buvimą ir sudaryti palankias sąlygas kūrybai ir naujovėms bei parengti naujus ekonominės veiklos modelius, būtina siekti daug didesnio nacionalinės teisės aktų suderinimo lygio nei pasiektas Direktyva 2001/29.

5 — Dėl išsamesnių argumentų ir nuorodų šiuo klausimu žr. generalinės advokatės V. Trstenjak išvados, 2010 m. gegužės 11 d. pateiktos 3 išnašoje minėtoje byloje *Padawan*, 41–44 punktus.

6 — Šiuo klausimu žr. generalinės advokatės E. Sharpston išvados, pateiktos 4 išnašoje nurodytose bylose *VG Wort ir kt.*, 28 ir 30 punktus.

7 — Žr., be kita ko, 3 išnašoje minėtą Sprendimą *Padawan*, 2011 m. birželio 16 d. Sprendimą *Stichting de Thuiskopie* (C-462/09, Rink. p. I-5331), 2012 m. vasario 9 d. Sprendimą *Luksan* (C-277/10).

8 — Be šios bylos ir 4 išnašoje nurodytų bylų *VG Wort ir kt.*, Teisingumo Teismas netolimoje ateityje turės pateikti savo nuomonę dėl prejudicinių klausimų, susijusių su Direktyvoje 2001/29 numatyta teisinga kompensacija, bylose *ACI Adam BV* (C-435/12) ir *Copydan Båndkopi* (C-463/12).

9 — Žr. 2012 m. gruodžio 5 d. Komisijos pranešimą spaudai (Memo/12/950). Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad šioje byloje nagrinėjamą teisingos kompensacijos klausimą Komisija teisingai priskyrė prie problemiškesnių klausimų, susijusių su autorių teises reglamentuojančiomis nuostatomis, dėl kurių reikia nedelsiant imtis veiksmų.

I – Teisinis pagrindas

A – *Sąjungos teisė*

7. Pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnį iš principo valstybės narės autoriams nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai ar nuolat bet kuriuo būdu ir bet kuria forma atgaminti visą savo kūrinį arba jo dalį.

8. Tačiau Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyta valstybių narių galimybė nustatyti tam tikras šios teisės išimtis ir apribojimus. Konkrečiai kalbant, reikia nurodyti, kad pagal šios direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą valstybės narės gali nustatyti autoriaus išimtinės teisės į savo kūrinio atgaminimą išimtį, kai „atgaminama asmeniniam naudojimui bet kurioje laikmenoje ir atgaminantys fiziniai asmenys nesiekia tiesioginių ar netiesioginių komercinių tikslų, su sąlyga, kad teisių turėtojai gautų teisingą kompensaciją“ (vadinamoji „kopijavimo asmeniniam naudojimui“ išimtis)¹⁰.

B – *Nacionalinė teisė*

9. *Urheberrechtsgesetz*¹¹ (Austrijos autorių teisių įstatymas, toliau – *UrhG*) 42 straipsnyje numatyta:

„1. Bet kuris asmuo popieriuje ar kokioje nors kitoje panašioje laikmenoje gali daryti atskiras kūrinio kopijas asmeniniam naudojimui.

2. Bet kuris asmuo kitose nei nurodytos 1 dalyje laikmenose gali daryti atskiras kūrinio kopijas asmeniniam naudojimui siekdamas mokslinių tyrimų tikslų, jeigu tai pateisinama siekiamu nekomerciniu tikslu.

3. Bet kuris asmuo gali daryti atskiras kūrinių, kurie buvo pavišinti pranešant apie dienos įvykius, kopijas asmeniniam naudojimui su sąlyga, kad jos bus naudojamos siekiant tų pačių tikslų.

4. Bet kuris fizinis asmuo kitose nei nurodytos 1 dalyje laikmenose gali daryti atskiras kūrinio kopijas asmeniniam naudojimui nesiekdamas nei tiesioginių, nei netiesioginių komercinių tikslų.

5. Nepaisant to, kas nurodyta šio straipsnio 6 ir 7 dalių nuostatose, atgaminimas nelaikomas atgaminimu privačiam ar asmeniniam naudojimui, jeigu jis daromas siekiant suteikti visuomenei kūrinį naudojant kopiją. Privačiam ar asmeniniam naudojimui padarytos kopijos negali būti naudojamos siekiant suteikti kūrinį visuomenei.

<...>“

10. Pagal *UrhG* 42 straipsnio 6 dalį nustatytais sąlygomis mokykloms ir universitetams gali būti taikoma vadinamoji asmeninio naudojimo mokymui išimtis. Pagal to paties straipsnio 7 dalį nustatytais sąlygomis išimtis gali būti taikoma viešųjų įstaigų, kurios kolekcionuoja kūrinius nesiekdamos tiesioginių ar netiesioginių ekonominių ar komercinių tikslų, kopijoms (vadinamasis kopijavimas asmeniniam kolekcijų naudojimui).

10 — Be to, Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 5 dalyje kopijavimo asmeniniam naudojimui išimties, kaip ir kitų šio straipsnio 1–4 dalyse nustatytų išimčių ir apribojimų, nustatymui taikoma triguba sąlyga, t. y. visų pirma ši išimtis taikoma tik tam tikrais specialiais atvejais, be to, ji neturi prieštarauti įprastam kūrinio naudojimui ir galiausiai ji neturi nepagrįstai pažeisti teisėtų autorių teisių turėtojų interesų.

11 — 1936 m. balandžio 9 d. *Urheberrechtsgesetz* (*BGBL*. Nr. 111/1936), kuris buvo vėliau iš dalies keistas. Galiojančios *UrhG* 42 ir 42b straipsnių redakcijos buvo iš dalies keistos 2003 m. *Urheberrechtsgesetz-Novelle* 2003 (*BGBL*. I Nr. 32/2003), kuris buvo priimtas norint perkelti Direktyvą 2001/29 į Austrijos teisę.

11. *UrhG* 42b straipsnyje numatyta:

„1. Jei atsižvelgiant į kūrinio pobūdį turi būti laikoma, kad kūrinys, kuris transliuojant per radiją ar televiziją pateikiamas visuomenei ar kuris siekiant komercinių tikslų įrašytas į vaizdo ar garso įrašymo laikmeną, atgaminamas užfiksuojant vaizdo ar garso įrašymo laikmenoje, kaip tai suprantama pagal 42 straipsnio 2–7 dalis, asmeniniam ar privačiam naudojimui, autorius turi teisę gauti teisingą atlyginimą (tuščios laikmenos mokestis), kai įrašymo laikmenos komerciniais pagrindais ir už atlygį pateikiamos į nacionalinę rinką; įrašymo laikmenomis laikomos tuščios vaizdo ar garso įrašymo laikmenos, pritaikytos taip atgaminti, arba kitos šiam tikslui skirtos vaizdo ar garso įrašymo laikmenos.

<...>

3. Teisingą atlyginimą turi mokėti šie asmenys:

- 1) kiek tai susiję su atlyginimu už tuščias laikmenas ir už įrangą, asmuo, kuris iš nacionalinėje teritorijoje ar užsienyje esančios vietos komerciniais pagrindais ir už atlygį pirmą kartą įrašymo laikmenas arba atgaminimo įrangą pateikė į apyvartą;

<...>

5. Reikalavimą dėl teisės į 1 ir 2 dalyse numatytą atlyginimą gali pateikti tik autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacija.

6. Autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacija turi grąžinti teisingą atlyginimą:

- 1) asmeniui, kuris eksportuoja į užsienį įrašymo laikmenas arba atgaminimo įrangą iki pardavimo galutiniam vartotojui;
- 2) asmeniui, kuris naudoja įrašymo laikmenas siekdamas atgaminti ir turi teisių turėtojo sutikimą; tokiu atveju kitų įrodymų pateikti nereikia.“

12. *Verwertungsgesellschaftengesetz* (Austrijos autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijų įstatymas, toliau – *VerwGesG*¹²) 13 straipsnyje nurodyta:

„1. Autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos gali steigti jų atstovaujamiems teisių turėtojams ir jų šeimos nariams skirtas socialinių ar kultūrinių tikslų siekiančias įstaigas.

2. Autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos, kurios remiasi teise į atlyginimą už tuščias laikmenas, privalo steigti socialinių ar kultūrinių tikslų siekiančias įstaigas ir joms pervesti 50 % visų iš šio atlyginimo surinktų lėšų išskaičius atitinkamas administravimo išlaidas.“

II – Faktinės aplinkybės, procesas nacionaliniuose teismuose ir prejudiciniai klausimai

13. Bendrovė *Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft m.b.H.* (toliau – *Austro-Mechana*), ieškovė pagrindinėje byloje, – tai autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacija, kuri viena pati ir pagal sutartis su kitomis užsienio ir Austrijos kolektyvinio administravimo asociacijomis Austrijoje gina autorių ir gretutinių teisių turėtojų teises. Konkrečiai kalbant, ji Austrijoje teisėtai renka atlyginimą už tuščias laikmenas pagal *UrhG* 42b straipsnio 1 dalį.

12 — 2006 m. sausio 13 d. įstatymas (*BGBL* I Nr. 9/2006).

14. Visos bendrovės atsakovės, t. y. *Amazon.com International Sales Inc.*, *Amazon EU Sàrl*, *Amazon.de GmbH*, likviduojama bendrovė *Amazon.com GmbH* ir *Amazon Logistik GmbH* (toliau kartu – *Amazon* grupės bendrovės), priklauso tarptautinei grupei *Amazon*, kuri vykdo, be kita ko, prekybą internetu produktais, įskaitant vaizdo ir garso įrašymo laikmenas, pagal Austrijos teisės aktus.

15. Vėliausiai nuo 2003 m. *Amazon* grupės bendrovės bendradarbiaudamos tarpusavyje ir pagal internetu pateiktus užsakymus Austrijoje teikė į apyvartą vaizdo ir garso įrašymo laikmenas, kaip antai tuščius CD ir DVD diskus, atminties korteles ir MP3 grotuvus.

16. *Austro-Mechana* pateikė *Amazon* grupės bendrovėms ieškinį ir pareikalavo, kad jos solidariai sumokėtų *UrhG* 42b straipsnio 1 dalyje numatytą teisingą atlyginimą už nuo 2002 m. iki 2004 m. Austrijoje į apyvartą išleistas laikmenas. Dėl 2004 m. pirmojo pusmečio *Austro-Mechana* pateikė konkretų reikalavimą, atitinkantį 1 856 275 EUR. Dėl 2002 ir 2003 metų bei laikotarpio nuo 2004 m. birželio mėnesio *Austro-Mechana* prašė įpareigoti *Amazon* grupės bendroves pateikti finansinę atskaitomybę apie Austrijoje į apyvartą išleistas laikmenas ir tuo metu nenurodė konkretaus su šiuo laikotarpiu susijusio reikalavimo apskaičiavimo.

17. Bylą pirmojoje instancijoje nagrinėjęs teismas tarpine nutartimi patenkino reikalavimą dėl finansinės atskaitomybės pateikimo ir atidėjo sprendimo dėl reikalavimo sumokėti priėmimą. Apeliacinis teismas patvirtino pirmosios instancijos teismo sprendimą.

18. Gavęs skundą dėl apeliacinio teismo sprendimo *Oberster Gerichtshof*, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, sustabdė pagrindinės bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus¹³:

„1. Ar tai yra „teisinga kompensacija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktą, jei:

- a) teisių turėtojai, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 2 straipsnį, turi teisę į teisingą atlyginimą, dėl kurio reikalavimas pareikštinamas tik per autorių teisių kolektyvinio administravimo asociaciją tam, kuris pirmasis nacionalinėje teritorijoje komerciniais pagrindais ir už atlygį išleidžia į apyvartą jų kūriniams atgaminti tinkamas įrašymo laikmenas;
- b) šis reikalavimas nepriklauso nuo to, ar į apyvartą išleidžiama tarpininkams [arba] fiziniams ar juridiniams asmenims naudoti ne asmeniniais tikslais, ar fiziniams asmenims naudoti asmeniniais tikslais;
- c) tas, kuris naudoja tokias įrašymo laikmenas atgaminimo tikslais remdamasis teisių turėtojo sutikimu arba prieš perleisdamas laikmenas galutiniam naudotojui jas vėl eksportuoja, turi teisę reikalauti iš autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos grąžinti atlyginimą?

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas:

- 2.1) ar tai būtų „teisinga kompensacija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktą, jei pirmojo klausimo a punkte nurodytas reikalavimas egzistuoja tik išleidimo į apyvartą fiziniams asmenims, kurie įrašymo laikmenas naudoja atgaminant asmeniniais tikslais, atveju?

13 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžė, kad nors jo nagrinėjama byla susijusi tik su klausimu dėl pareigos pateikti finansinę atskaitomybę tam, kad būtų galima pateikti reikalavimą sumokėti konkrečią sumą, šis klausimas glaudžiai susijęs su klausimu dėl teisės į teisingo atlyginimo sumokėjimą pagal Austrijos teisės aktus.

2.2) jeigu atsakymas į 2.1 klausimą būtų teigiamas:

ar išleidimo į apyvartą fiziniams asmenims atveju, kol neįrodyta priešingai, reikia manyti, kad jie įrašymo laikmenas naudos atgaminti asmeniniais tikslais?

3. Jeigu atsakymas į pirmąjį arba 2.1 klausimą būtų teigiamas:

ar iš Direktyvos 2001/29 5 straipsnio arba kitų Sąjungos teisės nuostatų išplaukia, kad nėra teisės į teisingą kompensaciją, dėl kurios reikalavimas pareikštinamas per autorių teisių kolektyvinio administravimo asociaciją, jeigu autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacija yra pagal įstatymus įpareigota pusę surinktų lėšų ne išmokėti teisių turėtojams, o skirti socialinėms ir kultūros įstaigoms?

4. Jeigu atsakymas į pirmąjį arba 2.1 klausimą būtų teigiamas:

ar Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktu arba kita Sąjungos teisės nuostata draudžiama teisė į teisingą kompensaciją, dėl kurios reikalavimas pareikštinamas per autorių teisių kolektyvinio administravimo asociaciją, jeigu kitoje valstybėje narėje, nors ir remiantis Sąjungos teisei galbūt prieštaraujančiu teisiniu pagrindu, jau buvo sumokėta teisinga kompensacija už įrašymo laikmenų išleidimą į apyvartą?“

III – Procesas Teisingumo Teisme

19. Nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2011 m. spalio 12 d. Savo pastabas pateikė grupės *Amazon* bendrovės, *Austro-Mechana*, Austrijos, Suomijos, Prancūzijos, Lenkijos vyriausybės bei Komisija. Per 2012 m. gruodžio 6 d. teismo posėdį savo argumentus išdėstė grupės *Amazon* bendrovės, *Austro-Mechana*, Austrijos ir Lenkijos vyriausybės bei Komisija.

IV – Teisinė analizė

A – Pirminės pastabos

20. Visi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimai susiję su Direktyvoje 2001/29 nurodyta „teisingos kompensacijos“ sąvoka¹⁴.

21. Kaip matyti iš *UrhG* 42 straipsnio 4 dalies, Austrijos Respublika nacionalinėje teisės sistemoje įtvirtino Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punkte numatytą „kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtį“. Su ja susijusi autoriams skirta „teisinga kompensacija“ *UrhG* 42b straipsnio 1 dalyje numatyta kaip „teisingas atlyginimas“.

14 — „Teisingos kompensacijos“ sąvoka numatyta įvairiose Direktyvos 2001/29 nuostatose. Be jos 5 straipsnio 2 dalies b punkto, į kurią savo prejudiciniuose klausimuose daro nuorodą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, teisinga kompensacija teisių turėtojams aiškiai numatyta ir kalbant apie išimtis, nurodytas 5 straipsnio 2 dalies a bei e punktuose ir įvairiose šios direktyvos konstatuojamosiose dalyse.

22. Tačiau iš *UrhG* 42b straipsnio 1 dalies matyti, kad Austrijoje teisingas atlyginimas autoriui turi būti mokamas ne tik tada, kai fizinis asmuo asmeniniam naudojimui atgamina jo kūrinį, kaip tai suprantama pagal *UrhG* 42 straipsnio 4 dalį, bet ir visais kitais šio kūrinio atgaminimo atvejais, apie kuriuos kalbama *UrhG* 42 straipsnio 2–7 dalyse. Todėl Austrijos teisėje teisingas atlyginimas atitinka ne tik teisingą kompensaciją, kurią turi sumokėti fizinis asmuo padaręs kopiją asmeniniam naudojimui, bet jis mokėtinas ir kitais atvejais, kurie pagal *UrhG* laikomi „asmeniniu naudojimu“, priskirtinu prie kitų *UrhG* 42 straipsnyje numatytų išimčių¹⁵.

23. Iš šių pirminių argumentų, kurie, kaip bus matyti vėliau, turės reikšmės atliekant analizę, darytina išvada, kad, išskyrus antrąjį prejudicinį klausimą, susijusį tik su direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta išimtimi, kiti prejudiciniai klausimai apima ne tik kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtį, bet jie turi būti vertinami apskritai atsižvelgiant į teisingos kompensacijos sąvoką, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2001/29.

24. Šiuo klausimu tik tarp kitko nurodysiu, kad tik tuo atveju, jeigu nacionalinės teisės aktuose numatytos išimtys suderinamos su direktyvos nuostatomis, tokio pobūdžio sistema, pagal kurią teisinga kompensacija mokama ir taikant kitas nei „kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtis“ išimtis, pati savaime neprieštarauja Direktyvai 2001/29¹⁶. Bet kuriuo atveju, jei reikės, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis Sąjungos teisėje¹⁷ nustatytais kriterijais, turės patikrinti, ar šios išimtys suderinamos su direktyvos nuostatomis¹⁸.

25. Tai nurodęs, manau, kad, siekiant tinkamai atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo prejudicinius klausimus, reikia apibendrinti kai kuriuos Teisingumo Teismo nustatytus principus, susijusius su Direktyvoje 2001/29 įtvirtinta teisingos kompensacijos sąvoka.

B – Teisingumo Teismo praktika, susijusi su „teisingos kompensacijos“ sąvoka pagal Direktyvą 2001/29

26. Kaip jau nurodžiau 4 punkte, Teisingumo Teismas yra kelis kartus pateikęs savo nuomonę dėl Direktyvoje 2001/29 įtvirtintos teisingos kompensacijos sąvokos. Konkrečiai kalbant, reikia nurodyti, jog iš teismo praktikos išplaukia, kad ši sąvoka yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, kuri turi būti vienodai aiškinama visose valstybėse narėse, įvedusiose kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtį. Toks aiškinimas nepriklauso nuo šioms valstybėms narėms pripažįstamos galimybės, laikantis Sąjungos teisės, visų pirma tos pačios direktyvos, apibrėžtų ribų, nustatyti šios teisingos kompensacijos formą, finansavimo ir surinkimo sąlygas bei dydį¹⁹.

15 — Konkrečiai kalbant, tai yra asmeninio naudojimo atvejai, kai siekiama mokslinių tyrimų, pranešimo apie dienos įvykius, mokymo mokyklose ir universitetuose bei viešo skolinimo tikslų. Žr. atitinkamai *UrhG* 42 straipsnio 2, 3, 6 ir 7 dalis.

16 — Iš tiesų iš Direktyvos 2001/29 36 konstatuojamosios dalies matyti, kad valstybės narės teisingą kompensaciją teisių turėtojams taip pat gali nustatyti taikydamos neprivalomas nuostatas dėl išimčių ar apribojimų, dėl kurių nereikia tokios kompensacijos.

17 — Dėl nacionalinės teisės atitikties Direktyvai 2001/29 žr. generalinės advokatės E. Sharpston argumentus, pateiktus jos išvados 4 išnašoje minėtose bylose *VG Wort ir kt.* 37 ir 38 punktus.

18 — Šioje byloje reikia konstatuoti, kad nors nustatant kai kurias *UrhG* 42 straipsnio 2, 3, 6 ir 7 dalyse nurodytas išimtis pakartojamos kai kurios iš numatytųjų Direktyvos 2001/29 5 straipsnyje (žr. būtent 5 straipsnio 2 dalies c punktą ir 3 dalies a ir c punktus), jos tiksliai šių direktyvos išimčių neatitinka. Vis dėlto, kadangi jos visos apima reikalavimą, kad kūrinio naudojimas siekiant nurodytų tikslų būtų „asmeninis“, panašu, kad šių išimčių taikymo sritis yra siauresnė už direktyvoje numatytą atitinkamų išimčių taikymo sritį.

19 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 33 ir 37 punktus.

27. Teisingos kompensacijos koncepcija ir dydis susiję su žala, kylančia autoriui dėl saugomo jo kūrinio atgaminimo asmeniniam naudojimui be jo leidimo. Šiuo požiūriu teisinga kompensacija laikytina atlygiu už autoriaus patiriamą žalą. Taigi ji būtina turi būti apskaičiuojama remiantis saugomų kūrinių autoriams sukeltos žalos, įvedus kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtį, kriterijumi²⁰. Tačiau Direktyvos 2001/29 31 konstatuojamojoje dalyje numatyta išlaikyti „deramą pusiausvyrą“ tarp teisingą kompensaciją gaunančių autorių bei saugomų objektų naudotojų teisių ir interesų²¹.

28. Privačiai veikiančio fizinio asmens kopijavimo veiksmas turi būti laikomas galinčiu sukelti žalos atitinkamo kūrinio autoriui. Vadinasi, iš principo žalą išimtinės atgaminimo teisės turėtojui, t. y. autoriui, sukėles asmuo turi atlyginti su šiuo atgaminimu susijusią žalą, prisidedamas prie kompensacijos, kuri bus sumokėta šiam teisių turėtojui, finansavimo²².

29. Vis dėlto atsižvelgdamas į praktinius sunkumus, kylančius siekiant nustatyti privačius naudotojus ir įpareigoti juos kompensuoti teisių turėtojams sukeliama žalą, taip pat turėdamas omenyje aplinkybę, kad atskirai vertinant dėl kiekvieno asmeninio naudojimo galinti kilti žala gali pasirodyti esanti minimali ir dėl to nesukelti mokėjimo pareigos²³, Teisingumo Teismas nusprendė: tam, kad būtų finansuota teisinga kompensacija, valstybės narės gali įtvirtinti „mokestį už kopijavimą asmeniniam naudojimui“, kurį mokėtų ne suinteresuotieji privatūs asmenys, o subjektai, kurie disponuoja skaitmeninio atgaminimo įranga, aparatais ar laikmenomis ir teisiškai ar faktiškai suteikia juos šiuo tikslu privatiems asmenims arba teikia jiems atgaminimo paslaugą. Tokioje sistemoje mokestį už kopijavimą asmeniniam naudojimui turi mokėti šie subjektai²⁴.

30. Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad atsižvelgiant į tai, kad pagal šią sistemą skolininkai gali atsiimti mokestį už kopijavimą asmeniniam naudojimui per aptariamą atgaminimo įrangos, aparatų ar laikmenų suteikimo kainą arba suteiktos atgaminimo paslaugos kainą, galiausiai mokesčio našta teks šią kainą mokančiam privačiam naudotojui, kuris šiomis sąlygomis laikytinas teisingos kompensacijos „netiesioginiu skolininku“. Tokia sistema atitinka „deramą pusiausvyrą“, kuri turi būti užtikrinta tarp saugomų objektų autorių ir naudotojų interesų²⁵.

31. Teisingumo Teismas paaiškino, kad mokesčio už kopijavimą asmeniniam naudojimui taikymas šiai skaitmeninio atgaminimo įrangai, aparatams ir laikmenoms neišvengiamai susijęs su jų naudojimu kopijuoti asmeniniais tikslais. Todėl mokesčio už kopijavimą asmeniniam naudojimui taikymas nedarant skirtumo visų rūšių skaitmeninio atgaminimo įrangai, aparatams ir laikmenoms, įskaitant atvejį, kai juos įgijo ne fiziniai asmenys akivaizdžiai kitiems tikslams, nei kopijuoti asmeniniam naudojimui, nesuderinamas su Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalimi²⁶.

32. Tačiau jeigu nagrinėjama įranga perduodama fiziniams asmenims asmeniniam naudojimui, nebūtina įrodyti, kad jie šia įranga iš tiesų darė kopijas asmeniniam naudojimui ir taip faktiškai sukėlė žalą saugomo kūrinio autoriui. Iš tiesų, Teisingumo Teismo nuomone, teisinga prielaida, kad šie fiziniai asmenys visiškai pasinaudos tokiu įrangos suteikimu, t. y. galima preziumuoti, kad jie panaudos visas

20 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 40 ir 42 punktus ir 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 24 punktą. Šiuo klausimu aktuali Direktyvos 2001/29 35 konstatuojamoji dalis, pagal kurią, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, autorių teisių turėtojų patirta žala dėl saugomo objekto naudojimo yra reikšmingas kriterijus tais atvejais, kai kalbama apie išimtis ir apribojimus, kuriems taikoma teisinga kompensacija, ir todėl ne tik tais atvejais, kai taikoma kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtis.

21 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 43 punktą ir 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 25 punktą.

22 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 44 ir 45 punktus ir 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 26 punktą.

23 — Žr. Direktyvos 2001/29 35 konstatuojamąją dalį.

24 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 46 punktą ir 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 27 punktą.

25 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 48 ir 49 punktus ir 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 28 punktą.

26 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 52 ir 53 punktus.

šios įrangos funkcijas, įskaitant galimybę atgaminti. Taigi, siekiant pateisinti mokesčio už kopijavimą asmeniniam naudojimui taikymą, paprasčiausiai pakanka, kad tokia įranga ar tokiais aparatais galėtų būti daromos kopijos, jei ši įranga ar šie aparatai suteikiami fiziniams asmenims kaip privatiems naudotojams²⁷.

C – Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

1. Pirminės pastabos

33. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar kalbama apie teisingą kompensaciją, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktą, jei nacionalinės teisės aktuose mokestis už kopijavimą asmeniniam naudojimui numatytas kaip teisingas atlyginimas, kurio pareikalauti gali tik autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacija iš visų asmenų, kurie pirmieji komerciniams pagrindais ir už atlygį išleidžia į nacionalinę rinką laikmenas, skirtas kūriniams atgaminti, tačiau jei šiuose nacionalinės teisės aktuose taip pat numatyta nustatytomis sąlygomis įgyvendinama teisė į tokio teisingo atlyginimo grąžinimą tais atvejais, kai nebuvo pareigos jo mokėti.

34. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, kadangi Austrijos teisės aktuose numatyta, kad kopijavimo asmeniniam naudojimui mokestis taikomas visiems asmenims, jie „akivaizdžiai“ neatitinka Sprendimo *Padawan*²⁸. Tačiau šis teismas taip pat pabrėžia, kad nagrinėjami teisės aktai iš esmės skiriasi nuo nagrinėtų byloje *Padawan*, nes juose numatyta galimybė grąžinti minėtą mokestį.

35. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad tokia galimybė aiškiai numatyta *UrhG* 42b straipsnio 6 dalyje tik dviem atvejais: vėlesnio laikmenų eksporto atveju ir kūrinių atgaminimo su autoriaus sutikimu atveju. Pagal Austrijos teisę pareiga mokėti teisingą atlyginimą taikoma ir tais atvejais, kai laikmenos naudojamos visiškai nepažeidžiant autorių teisių²⁹. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai nurodo dvi situacijas: pirma, kūrinių atkūrimo atvejus, numatytus *UrhG* 42 straipsnyje, kurie priskirtini prie kitos Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytos išimties, kai nacionalinės teisės aktuose pagal direktyvą vis dėlto numatytas „teisingos kompensacijos“ mokėjimas autoriui³⁰, ir, antra, atvejį, kai laikmena naudojama savo paties „sukurtiems“ duomenims išsaugoti, kuri, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo, reikia prilyginti atvejui, kai su autoriaus sutikimu atgaminami jo kūriniai ir atsiranda pareiga mokestį grąžinti³¹.

36. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, lieka vienintelė abejonė dėl nagrinėjamuose teisės aktuose įtvirtinto grąžinimo suderinamumo su Sąjungos teise. Sistema, pagrįsta galimybe grąžinti *a posteriori*, reiškia, kad teisinga kompensacija turi būti mokama ir tada, kai laikmenos teikiamos komerciniams naudotojams, kurie jas akivaizdžiai naudoja tikslams, dėl kurių, remiantis direktyvoje ir nacionalinės teisės aktuose numatyta sistema, neturi būti mokama teisinga

27 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 54–56 punktus.

28 — Žr. būtent aptariamo sprendimo 53 punktą ir šios išvados 31 punktą.

29 — Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mini neteisėtą atgaminimą, kai pažeidžiamos autorių teisės ir, kaip jis mano, dėl to akivaizdu, jog nėra jokios teisės į teisingos kompensacijos grąžinimą. Anot šio teismo, iš direktyvos 5 straipsnio 2 ir 3 dalių nematyti, kad šiuo straipsniu draudžiamas teisingos kompensacijos mokėjimas dėl tokių rūšių neteisėto elgesio. Manau, kad nebūtina šioje byloje spręsti, koks ryšys sieja nelegalų kopijavimą ir teisingą kompensaciją. Šį klausimą Teisingumo Teismas turės nagrinėti 8 išnašoje minėtose bylose *ACI Adam BV ir Copydan Båndkopi*. Vis dėlto nemanau, kad pagrįsti *Amazon* grupės bendrovių argumentai, jog nagrinėjami nacionalinės teisės aktai neteisėti, nes jais leidžiama reikalauti teisingos kompensacijos už autoriams padarytą žalą neteisėtai nukopijavus kūrinių.

30 — Žr. direktyvos 36 konstatuojamąją dalį, nurodytą šios išvados 16 išnašoje.

31 — Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad tas, kas išsaugo savo paties duomenis, negali būti mažiau palankesnėje situacijoje nei tas, kuris atgamina trečiųjų asmenų duomenis su jų leidimu.

kompensacija, ir taip išlaidas ir riziką, susijusią su šiuo sugražinimu, perkelia asmenims, kurie neturi pareigos mokėti teisingos kompensacijos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neatmeta galimybės, kad tokio pobūdžio nacionalinės teisės aktai, vertinami bendrai, gali būti nesuderinami su Sąjungos teise.

37. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmąjį klausimą sudaro trys dalys. Detaliai išanalizuosiu visas tris dalis, tada galėsiu pateikti bendrą atsakymą į pirmąjį prejudicinį klausimą.

2. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo a punkto

38. Pirmojo prejudicinio klausimo pirmoje dalyje, t. y. a punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mini tris nacionalinės teisės aktų požymius, dėl kurių šis teismas kelia suderinamumo su Direktyvoje 2001/29 nurodyta teisingos kompensacijos sąvoka klausimą.

39. Pirmą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atkreipia dėmesį į tai, kad nagrinėjamuose teisės aktuose numatyta teisinga kompensacija, mokama teisingo atlyginimo forma. Teisingo atlyginimo sąvoka vartojama 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje³². Iš teismo praktikos matyti, kad ir ši sąvoka yra autonomiška Sąjungos teisės sąvoka³³. Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad, atsižvelgiant į valstybių narių savarankiškumą laikantis Sąjungos teisės, visų pirma tos pačios direktyvos, apibrėžtų ribų nustatyti „teisingos kompensacijos“ formą³⁴, niekas netrukdo valstybei narei teisingai kompensacijai suteikti „teisingo atlyginimo“ formą su sąlyga, kad jos nustatyta sistema atitiktų Direktyvoje 2001/29 keliamus reikalavimus ir jai būtų būdingi teisingos kompensacijos požymiai, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą ir Teisingumo Teismo praktiką³⁵.

40. Antra, pirmojo prejudicinio klausimo pirma dalis rodo, kad nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatyta, jog teisingo atlyginimo galima reikalauti tik per autorių teisių kolektyvinio administravimo asociaciją. Reikia nurodyti, jog tokio pobūdžio nuostata, mano nuomone, pati savaime neprieštarauja Direktyvai 2001/29. Iš tiesų iš šios išvados 26 punkte minėtos teismo praktikos matyti, kad valstybės narės gali, laikydamosi Sąjungos teisės, visų pirma tos pačios direktyvos, apibrėžtų ribų, savarankiškai nustatyti šios „teisingos kompensacijos“ surinkimo sąlygas³⁶. Kolektyvinio administravimo asociacijų tarpininkavimas renkant su autorių teisėmis susijusias pajamas labai paplitęs valstybėse narėse ir atsirado daugiausia dėl praktinių priežasčių³⁷. Todėl tai, kad pagal nacionalinės teisės aktus autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos turi išimtinės teises surinkti teisingą kompensaciją, *per se* nelemia šių teisės aktų nesuderinamumo su Sąjungos teise, jeigu šios asociacijos iš tiesų atstovauja įvairių teisių turėtojų interesams.

41. Trečia, pirmojo prejudicinio klausimo pirma dalis rodo, kad nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatyta, jog teisingą atlyginimą turi mokėti tas asmuo, kuris pirmasis komerciniams pagrindais ir už atlygį išleidžia į nacionalinę rinką laikmenas, skirtas kūriniams atgaminti. Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad iš šios išvados 26–32 punktuose minėtos teismų praktikos matyti, kad

32 — OL L 376, p. 28. Šia direktyva buvo panaikinta 1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyva 92/100/EEB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 346, p. 61).

33 — 2003 m. vasario 6 d. Sprendimas *SENA* (C-245/00, Rink. p. I-1251, 22 ir 24 punktai).

34 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 37 punktą ir šios išvados 26 punktą.

35 — Tai aiškiai numatyta Direktyvos 2001/29 38 konstatuojamojoje dalyje, kurioje numatyta galimybė įdiegti arba toliau taikyti teisingą kompensaciją atitinkančias „atlyginimo“ sistemas. Be to, iš teismo praktikos matyti, kad „atlyginimo“ sąvoka siekiama tokio paties tikslo kaip ir sąvoka „kompensacija“, t. y. nustatyti autoriams atlyginimą, kuriuo būtų kompensuojama jiems sukelta žala. Šiuo klausimu žr. 2011 m. birželio 30 d. Sprendimą *VEWA* (C-271/10, Rink. p. I-5815, 29 punktas) ir 7 išnašoje minėto Sprendimo *Luksan* 34 punktą.

36 — Žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 37 punktą.

37 — Iš tiesų jis leidžia veikti sistemai, pagal kurią šių pajamų surinkimas ir paskirstymas yra paprastesni ir tai iš principo naudinga ir teisių turėtojams, ir šių sumų mokėtojams.

nors Teisingumo Teismas nurodė, jog teisingos kompensacijos skolininkas yra asmuo, autoriui padaręs žalą dėl to, kad be leidimo atgamino jo kūrinį, ir jog iš principo tai yra asmuo, kuris turi jam mokėti teisingą kompensaciją, susijusią su padaryta žala, vis dėlto jis valstybėms narėms leido numatyti sistemą, pagal kurią pareiga mokėti teisingą kompensaciją tektų kitiems subjektams, būtent subjektams, kurie laikmenas suteikia naudotojams ir kurie gali šią sumą atsiimti per tokio suteikimo kainą. Taigi pagal šią teismų praktiką aplinkybė, kad mokėti teisingą kompensaciją turi aukštesniam nei privatus asmenys platinimo grandinės lygmeniui priklausantys subjektai, pati savaime neprieštarauja Sąjungos teisei.

3. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo b punkto

42. Kalbant apie pirmojo klausimo antrą dalį, t. y. b punktą, reikia pabrėžti, jog šalys neginčija kad, kaip, beje, nurodė pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nedarant įtakos galimam pateisinimui, apie kurį bus kalbama analizuojant pirmojo prejudicinio klausimo trečią dalį, kadangi pagal nagrinėjamus teisės aktus mokestis, atitinkantis teisingą kompensaciją už bet kokią laikmenos naudojimą, įskaitant laikmenos naudojimo akivaizdžiai kitiems tikslams nei atgaminti, už kurį reikia mokėti teisingą kompensaciją, atvejus, taikomas visiems asmenims, jie neatitinka direktyvos, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas³⁸.

43. Savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas išskiria trijų skirtingų kategorijų potencialius laikmenos pirkėjus, įsigyančius iš subjekto, kuris turi iš pradžių sumokėti teisingą atlyginimą, t. y. asmens, kuris pirmasis komerciniais pagrindais ir už atlygį išleidžia jį į rinką. Taigi, nors nebūtina detalai analizuoti visų skirtingų subjektų, kurie gali iš šio subjekto įsigyti laikmeną, situacijos, vis dėlto manau, kad svarbu atkreipti dėmesį į du dalykus.

44. Pirma, kaip nurodyta šios išvados 22 punkte, nagrinėjamoje nacionalinės teisės nuostatoje numatyta pareiga mokėti teisingą atlyginimą ne tik išimtiniais atvejais, kai asmeniniam naudojimui kopijuoja fizinis asmuo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktą, bet ir kitais vadinamojo „asmeninio“ naudojimo atvejais, priskirtiniais prie kitų šiuose Austrijos teisės aktuose numatytų išimčių. Taigi tokiomis aplinkybėmis nereiškia, kad kitos išimtys netaikomos kitiems subjektams, kurie nėra fiziniai asmenys, kaip antai bibliotekoms ar tyrimų institutams. Todėl gali būti, kad subjektai, kurie nėra fiziniai asmenys, privalės sumokėti teisingą atlyginimą (kuris atitinka teisingą kompensaciją), nes naudoja laikmeną siekdami tikslų, dėl kurių jį privaloma mokėti. Kalbant apie tokius teisės aktus, kaip nagrinėjamieji šioje byloje, dėl aplinkybės, kad laikmeną perkantis subjektas yra ne fizinis, bet juridinis asmuo, jis nebus *automatiškai* atleistas nuo pareigos mokėti teisingą atlyginimą, ir tai nebūtinai prieštarauja Sąjungos teisei.

45. Antra, atvirkščiai, aplinkybė, kad laikmeną perka fizinis asmuo, mano nuomone, *nebūtinai* reiškia, jog jis naudoja laikmeną asmeniniams tikslams, todėl neišvengiamai turi būti taikoma šios išvados 32 punkte minėtoje teismo praktikoje numatyta prezumpcija, pagal kurią atleidžiama nuo pareigos dėl to mokėti teisingą kompensaciją. Išsamiau šis klausimas bus analizuojamas nagrinėjant antrąjį prejudicinį klausimą, tačiau manau, jog šiuo atveju svarbu pabrėžti, kad visiškai įmanoma, jog fizinis asmuo įsigis laikmeną ne kaip privatus asmuo, bet, pavyzdžiui, kaip verslininkas ar nepriklausomas specialistas. Taigi, jeigu fizinis asmuo gali įrodyti, jog laikmeną įsigijo siekdamas *akivaizdžiai* kitų tikslų, nei kopijuoti asmeniniam naudojimui (arba naudoti laikmeną taip, kad dėl to reikėtų mokėti teisingą kompensaciją), manau, kad iš jo neturi būti reikalaujama ją sumokėti.

38 — Žr. šios išvados 31 ir 34 punktus; žr. 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 53 punktą.

4. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo c punkto

46. Pereinant prie pirmojo prejudicinio klausimo trečios dalies, t. y. c punkto, reikia nurodyti, kad būtent čia yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo užduoto klausimo esmė. Iš esmės šis teismas uždavė tokį klausimą: ar numačius teisingos kompensacijos grąžinimo tiems asmenims, kurie neturi jos mokėti, sistemą kompensuojamas neteisėtumas, atsirandantis dėl teisingą kompensaciją atitinkančio mokesčio taikymo visiems asmenims?

47. Šiuo klausimu visų pirma reikia priminti, jog, kaip matyti iš šios išvados 35 punkto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išaiškino, jog *UrhG* 42b straipsnio 6 dalyje numatytos teisės į grąžinimą taikymo sritis apima ne tik du įstatyme aiškiai numatytus atvejus, bet ir tam tikras kitas aplinkybes. Taigi nuostatos, kurioje numatyta teisė į grąžinimą, taikymo srities išplėtimas įtraukiant kitus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo minėtus atvejus turi būti laikomas patvirtintu faktu³⁹.

48. Be to, reikia nurodyti, jog, neatsižvelgiant į toliau pateikiamus argumentus dėl galimybės *a priori* atleisti nuo teisingos kompensacijos mokėjimo, tam, kad nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta teisingos kompensacijos sistema, galėtų būti laikomi suderinamais su Sąjungos teise, reikia, kad ši sistema būtų taikoma ne specifiniais, bet apskritai visais atvejais, kai neprivaloma mokėti teisingos kompensacijos dėl to, kad laikmenos naudojimas nėra veiksmas, dėl kurio sukeliama žalos kūrinio autoriui⁴⁰.

49. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiamam teismui kilusios abejonės, dėl kurių pateikiami klausimai Teisingumo Teismui, nesusijusios su grąžinimo sistemos taikymo sritimi. Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog pagal sistemą, pagrįstą visiems taikoma teisingos kompensacijos mokėjimo pareiga ir vėlesne galimybe ją susigrąžinti, nepaisant to, kad ji taikoma bendrai, išlaidos ir rizika, susijusios su sugrąžinimu, perkeliama asmenims, kurie neturi pareigos mokėti teisingos kompensacijos pagal Direktyvą 2001/29. Nors šie subjektai laikmenos naudoja tokiais tikslais, dėl kurių nereikia mokėti teisingos kompensacijos, iš pradžių turėtų ją sumokėti ir tik vėliau galėtų ją susigrąžinti, todėl turėtų su tuo susijusių išlaidų ir patirtų riziką.

50. Atsakydama į šias abejones Komisija, kaip, beje, ir *Amazon* grupės bendrovės, iš esmės teigia, kad valstybėms narėms suteikta galimybė nustatyti teisingos kompensacijos surinkimo formą ir taisykles negali apimti jų galimybės pasirinkti grąžinimo sistemos, pagal kurią asmeniui, kuris nepatenka į „teisingos kompensacijos“ sąvokos, kuri apibrėžta Direktyvoje 2001/29 ir nebeprisiklauso valstybių narių kompetencijai, taikymo sritį, tektų kokia nors našta. Tokiomis aplinkybėmis susigrąžinimo galimybė nereikia, kad pašalinamas nacionalinės teisės aktų, kuriuose numatytas teisingos kompensacijos rinkimas net tada, kai nėra pagal teismų praktiką būtino ryšio tarp jos bei laikmenų naudojimo, ir minėtos direktyvos neatitikimas.

51. Šiuo atžvilgiu vis dėlto reikia nurodyti, kad iš bylos medžiagos matyti, jog Austrijoje tuo atveju, kai asmuo, kuris pirmą kartą komerciniais pagrindais ir už atlygį išleidžia laikmeną į nacionalinę rinką, patikimu būdu užtikrina, kad nei jis, nei laikmeną įsigiję asmenys jos nenaudos siekdami tokių tikslų, dėl kurių turėtų mokėti teisingą atlyginimą dėl asmeninio ar privataus naudojimo, jis turi galimybę pasinaudoti „*a priori* atleidimu“ nuo pareigos mokėti tokį teisingą atlyginimą.

39 — Iš tiesų, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, per procedūrą pagal SESV 267 straipsnį aiškinti nacionalinės teisės nuostatas turi ne Teisingumo Teismas, bet valstybių narių teismai. Žr., pavyzdžiui, 2007 m. lapkričio 15 d. Sprendimą *International Mail Spain* (C-162/06, Rink. p. I-9911, 19 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

40 — Žr. šios išvados 28 punktą.

52. Prašymą dėl šio „*a priori* atleidimo“ galima teikti *Austro-Mechana*, užpildant tam tikslui numatytą formą ir jis taikomas įmonėms, kai galima daryti išvadą, jog iš pat pradžių egzistuoja labai didelė tikimybė, kad jos nesiims daryti autorių teisių saugomų kūrinių kopijų tokiam naudojimui, dėl kurio reikia mokėti teisingą atlygimą. Remiantis tuo, ką per teismo posėdį nurodė *Austro-Mechana*, šio „*a priori* atleidimo“ pagrindas įtvirtintas pačiame *UrhG* 42b straipsnio 1 dalies tekste, kur numatyta, jog autorius turi teisę į teisingą atlygimą tik tuo atveju, kai „turi būti laikoma“, kad kūrinys atgaminamas laikmenoje. Vadinas, kai pagrįstai galima manyti atvirkščiai, kad laikmena bus naudojama siekiant kitų, o ne kūrinio atgaminimo tikslų, ši teisė neatsiranda *ab initio*.

53. Taigi pagal teismų praktiką Teisingumo Teismas gali pateikti nacionaliniam teismui visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris leistų įvertinti vidaus teisės normų suderinamumą su Sąjungos teise⁴¹. Tokiomis aplinkybėmis manau, kad Direktyvą 2001/29 atitiktų teisės aktas, kuriame būtų numatyta, viena vertus, galimybė *a priori* atleisti nuo teisingos kompensacijos mokėjimo subjektus, fizinius ir juridinius asmenis, kai, remiantis objektyviomis aplinkybėmis, net jeigu jos paprasčiausiai numanomos, galima manyti, jog jie įsigyja laikmenų akivaizdžiai siekdami tikslų, nesusijusių su tais, dėl kurių reikia mokėti teisingą kompensaciją⁴², ir, kita vertus, bendrai taikoma galimybė *a posteriori* susigrąžinti šią teisingą kompensaciją visais atvejais, kai įrodoma, jog laikmenos naudojimas nebuvo veiksmas, dėl kurio galėjo būti padaryta žalos kūrinio autoriui.

54. Iš tiesų tokia sistema leidžia, viena vertus, *a priori* sumažinti atvejų, kai asmenims, kurie neprivalo mokėti teisingos kompensacijos, tenka dėl jos mokėjimo galinti kilti rizika ir išlaidos, skaičių ir, antra vertus, net ir tais atvejais, kai buvo sumokėta nemokėtina teisinga kompensacija, ją susigrąžinti. Tokios rūšies sistema, mano nuomone, galima užtikrinti tiek veiksmingą ir griežtą autorių teisių apsaugą, tiek deramą pusiausvyrą tarp įvairių kategorijų teisių turėtojų teisių ir interesų⁴³.

55. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti *a priori* atleidimo sistemos realų poveikį ir veiksmingumą atsižvelgdamas į pagrindinės bylos faktines aplinkybes. Mano nuomone, siekdamas šio tikslo šis teismas turi patikrinti kelis konkrečius faktus ir visų pirma išsiaiškinti, ar *a priori* atleidimo sistema iš tiesų grindžiama Austrijos įstatymu, kaip teigė *Austro-Mechana*, o tada patikrinti, ar nagrinėjama teisės aktais *Austro-Mechana* objektyviai įpareigojama įgyvendinti šiuos „*a priori* atleidimo įgaliojimus“, ar veikiau jai suteikiama tam tikra šių įgaliojimų taikymo diskrecija. Antruoju atveju iš tikrųjų kyla klausimų dėl *Austro-Mechana* nešališkumo, kurie susiję su tuo, kad tai yra privati bendrovė, kuriai, nepaisant to, jog jos interesui būdingi tam tikri viešieji aspektai, svarbu, ar sprendimu bus suteiktas atleidimas.

56. Galiausiai jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nuspręstų, jog *a priori* atleidimo sistema neatitinka minėtų reikalavimų, dar abejoju, ar teisės aktai, kuriuose numatyta bendrai taikoma susigrąžinimo galimybė, vis dėlto negali būti laikomi suderinamais su Sąjungos teise, nors pagal juos su išankstiniu teisingos kompensacijos mokėjimu susijusios išlaidos ir rizika tenka asmenims, kurie neturi jos mokėti.

57. Taigi, mano nuomone, norint nustatyti, ar toks teisės aktas gali būti suderinamas su Sąjungos teise, reikia, remiantis konkrečiais atvejo aplinkybėmis, palyginti autorių teisę į visišką su jų kūrinių susijusių teisių apsaugą, teisę, kuri skambiausiai išreiškta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 2 dalyje, ir laikmenomis prekiaujančių įmonių teisę nepatirti nepagrįstų išlaidų, kuri susijusi su Chartijos 16 straipsnyje įtvirtinta laisve užsiimti verslu.

41 — Iš gausios teismų praktikos šiuo klausimu žr. 2012 m. vasario 16 d. Sprendimą *Varzim Sol* (C-25/11, 27 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

42 — Dėl bendrovės *Amazon* atstovų pateikto argumento, kad „*a priori* atleidimas“ nenurodytas nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, manau, jog, atsižvelgiant tiek į bylos medžiagą, tiek į per teismo posėdį kilusius ginčus, aišku, kad įstatyme numatytos sistemos, apie kurią kalbama pirmojo prejudicinio klausimo trečioje dalyje, poveikis praktikoje yra smarkiai sumažintas dėl *a priori* atleidimo galimybės. Todėl tokia galimybė, kuri akivaizdžiai matyti iš bylos medžiagos, mano nuomone, yra teisinė ir faktinė aplinkybė, kurios Teisingumo Teismas, atlikdamas savo analizę, negali nepaisyti.

43 — Žr. Direktyvos 2001/29 9 ir 31 konstatuojamąsias dalis.

58. Šiuo klausimu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas, kalbėdamas apie Direktyvą 2001/29, nurodė, jog, perkeldamos šią direktyvą, valstybės narės turi vadovautis tokiu jos aiškinimu, kuris leistų užtikrinti deramą pusiausvyrą tarp įvairių Bendrijos teisės sistemos saugomų pagrindinių teisių. Be to, įgyvendindami priemonės, kuriomis perkeliama ši direktyva, valstybių narių valdžios institucijos ir teismai privalo ne tik aiškinti savo nacionalinę teisę taip, kad ji atitiktų Bendrijos teisę, bet ir užtikrinti, kad nebūtų vadovaujamosi tokiu jos aiškinimu, kuris pažeistų minėtas pagrindines teises arba kitus bendruosius Bendrijos teisės principus⁴⁴.

59. Be to, šiuo atžvilgiu reikia nurodyti, jog faktas, kad mokėti teisingą kompensaciją „laikina“ turi asmenys, kurie jos mokėti neprivalo, su sąlyga, jog jie vėliau gali sumokėtą sumą susigrąžinti, yra susijęs su Sprendime *Padawan* nurodyta sistema. Iš tiesų, tame sprendime Teisingumo Teismas pripažino, jog mokėti teisingą kompensaciją galima įpareigoti asmenis, kurie nėra tikrieji skolininkai, bet paskui jie turi galėti ją atsiimti iš kitų įgijėjų⁴⁵.

D – Dėl antrojo prejudicinio klausimo

60. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą tik tuo atveju, jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas. Iš tiesų šis teismas mano, jog tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą reikėtų atsakyti neigiamai, taigi tuo atveju, jei šis teismas turėtų pripažinti, jog nagrinėjami nacionalinės teisės aktai nesuderinami su Sąjungos teise, vis dėlto tam, kad išspręstų pagrindinėje byloje kilusį ginčą, jis turi bandyti surasti tokį šių teisės aktų aiškinimą, kuris atitiktų Direktyvą 2001/29. Pritariu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nuomonei⁴⁶.

61. Tačiau, padaręs išvadą, kad, remiantis šios išvados ankstesniame skyriuje pateiktais vertinimais, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti teigiamai, manau, jog jeigu Teisingumo Teismas patvirtintų tokias nuorodas, į antrąjį klausimą atsakyti nereikėtų. Todėl tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas, pasirinkęs kitokią, nei išdėščiau, poziciją, į pirmąjį prejudicinį klausimą pateiktą neigiamą atsakymą, pateikiu šiuos argumentus.

62. Antrąjį prejudicinį klausimą sudaro dvi dalys. Pirmoje dalyje (2.1 punktas) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, ar tai yra teisinga kompensacija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktą, jei teisė į aptariamuose nacionalinės teisės aktuose nurodytą teisingą atlyginimą egzistuoja tik laikmenos išleidimo į apyvartą fiziniams asmenims, kurie laikmenas naudoja atgaminant asmeniniais tikslais, atveju. Kaip pabrėžė visos į bylą įstojusios šalys, pateikusios savo pastabas dėl antrojo klausimo, į jį galima atsakyti tik teigiamai. Iš tiesų šiuo atžvilgiu pakanka nurodyti, jog iš paties Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punkto teksto matyti, kad kai laikmena išleidžiama į apyvartą, atsiranda fizinių asmenų, kurie ją naudoja asmeniniais tikslais, pareiga mokėti teisingą kompensaciją.

44 — Žr. 2008 m. sausio 29 d. Sprendimą *Promusicae* (C-275/06, Rink. p. I-271, 68 punktas) ir dėl kitų direktyvų naujesnį 2012 m. balandžio 19 d. Sprendimą *Bonnier Audio ir kt.* (C-461/10, 56 punktas).

45 — 3 išnašoje minėto Sprendimo *Padawan* 46 punktas. Tokios rūšies pareiga iš esmės gali būti laikoma „kaina“, mokėtina už veiksmingą autorių teisių apsaugą.

46 — *Amazon* grupės bendrovės ginčija prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo poziciją ir teigia, jog ji neatitinka bendrųjų teisės principų, tarp kurių visų pirma yra teisinio tikrumo principas. Tačiau reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, jog, atsižvelgiant į įpareigojimą pasiekti tam tikrą rezultatą, kai valstybės narės privalo užtikrinti, kad autoriai, kurių teisės pažeistos, iš tikrųjų gautų teisingą kompensaciją už žalą, kilusią jos teritorijoje (žr. šios išvados 74 punktą *in fine* ir 87 punktą), „<...> teismai <...> turi aiškinti nacionalinę teisę taip, kad ji atitiktų šią pareigą pasiekti rezultatą, t. y. užtikrinti, jog ši kompensacija bus iš tikrųjų surinkta iš pardavėjo, kuris prisidėjo prie šių laikmenų importo, kad jomis galėtų naudotis galutiniai vartotojai“ (žr. 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 39 punktą). Todėl manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tikrai negali būti kritikuojamas dėl tokio požiūrio, kuris, atvirksčiai, turi būti laikomas visiškai atitinkantis Teisingumo Teismo praktiką.

63. Tačiau svarbesnė antrojo prejudicinio klausimo antra dalis (2.2 punktas), į kurią reikia atsakyti tik jeigu į pirmąją dalį būtų atsakyta teigiamai. Užduodamas ši klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo atsakyti, ar laikmenų išleidimo į apyvartą fiziniams asmenims atveju, kol neįrodyta priešingai, reikia manyti, kad jie laikmenas naudos atgaminti asmeniniais tikslais.

64. Taigi, kaip matyti iš šio išvados 32 punkto, kelis kartus cituotame Sprendime *Padawan* Teisingumo Teismas jau nurodė, kad kai laikmenos suteikiamos fiziniams asmenims asmeniniam naudojimui, galima preziumuoti, jog jie jas naudos autorių teisių saugomiems kūriniais atgaminti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar šią prezumpciją gali išplėsti ir manyti, jog kai laikmenos suteikiamos fiziniams asmenims, galima preziumuoti, kad jie jas naudos asmeniniais tikslais (todėl, taikant šios išvados 32 punkte numatytą prezumpciją, galima preziumuoti, kad jie jas naudos saugomiems kūriniais atgaminti).

65. Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad Sprendimo *Padawan* 54–56 punktuose Teisingumo Teismo pripažintos prezumpcijos priežastis – tai aplinkybė, kad konkrečiai beveik neįmanoma nustatyti, ar fiziniai asmenys įgytą laikmeną naudoja autorių teisėmis saugomam kūriniai atgaminti ir ar dėl to turi mokėti teisingą kompensaciją. Būtent dėl to, kad to negalima padaryti, Teisingumo Teismas nusprendė, jog jeigu fizinis asmuo įsigyja laikmeną asmeniniam naudojimui, galima preziumuoti, kad jis ją naudos saugomiems kūriniais atgaminti. Taigi tokiomis aplinkybėmis, mano nuomone, ši prezumpcija konkrečiu atveju būtų neveiksminga, jei nebūtų galima preziumuoti, nebent būtų priešingų įrodymų, kad fizinis asmuo, įsigijęs laikmeną, ją naudos asmeniniais tikslais. Iš tiesų, jei būtų kitaip, kiekvieną kartą, kai fizinis asmuo įsigyja laikmeną, kiltų abejonių, kokiems tikslams jis ją panaudos, todėl, ar kyla pareiga mokėti teisingą kompensaciją⁴⁷.

66. Todėl manau, kad, atsižvelgiant į minėtą priežastį, į antrojo prejudicinio klausimo antrą dalį reikia atsakyti teigiamai. Vis dėlto, kaip jau buvo nurodyta šios išvados 45 punkte, bet kuriuo atveju būtina, kad laikmenos naudojimo asmeniniais tikslais prezumpcija, kai ją įsigyja fizinis asmuo, būtų laikoma santykinė prezumpcija. Todėl šis fizinis asmuo arba asmuo, turintis mokėti teisingą kompensaciją, siekdami būti *a priori* atleisti nuo teisingos kompensacijos mokėjimo arba norėdami ją susigrąžinti, turi galėti įrodyti, kad fizinis asmuo įsigijo laikmeną dėl *akivaizdžiai* kitų tikslų, nei kopijuoti asmeniniais tikslais arba naudoti laikmeną kitais tikslais, dėl kurių reikėtų mokėti teisingą kompensaciją. Tokiu atveju nekyla abejonių dėl to, kad teisingos kompensacijos mokėti nereikės.

E – Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

1. Bendrosios pastabos ir priimtumas

67. Trečiuoju klausimu, į kurį Teisingumo Teismo prašoma atsakyti tuo atveju, jei atsakymas į pirmąjį klausimą ir antrojo klausimo 2.1 punktą būtų teigiamas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar iš Direktyvos 2001/29 5 straipsnio arba kitų Sąjungos teisės nuostatų išplaukia, kad autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos pareikštino reikalavimo sumokėti teisingą kompensaciją teisės nėra, jeigu ši asociacija pagal įstatymus įpareigota pusę surinktų lėšų ne išmokėti teise jas gauti turintiems asmenims, o skirti socialinėms ir kultūros įstaigoms.

47 — Išskyrus atvejį, kuris, mano nuomone, praktiškai neįmanomas, kai fizinis asmuo prieš pardavimą griežtai praneša, kaip laikmeną panaudos. Nereikia atmesti galimybės, kad būsimuose įstatymuose gali būti numatyti metodai, kuriais fiziniai asmenys būtų įpareigoti tai pranešti, todėl tokia prezumpcija būtų nereikalinga. Be to, ateiityje prezumpcijos taikymo reikšmė sumažėtų dėl technologinių kūrinių pardavimo metodų vystymosi arba plėtros. Mano nuomone, šie vertinimai neturi nieko bendra su nagrinėjamos bylos kontekstu, kuris patenka į egzistuojančio faktinio ir teisinio pagrindo ribas.

68. Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar *VerwGesG* 13 straipsnyje numatyta autorių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos pareiga siekiant socialinių ir kultūrinių tikslų autorių teisių turėtojams įsteigti įstaigas ir joms skirti pusę lėšų, surinktų dėl „atlyginimo už tuščias laikmenas“, gali lemti Austrijos teisingo atlyginimo sistemos nesuderinamumą su Direktyvoje 2001/29 įtvirtinta teisingos kompensacijos sąvoka. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo dvigubas klausimas. Viena vertus, autoriai turi pasitenkinti gavę tik pusę žalos, patirtos dėl jų kūrinio naudojimo, atlyginimo. Antra vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo faktinės diskriminacijos tarp Austrijos ir užsienio autorių tikimybę dėl galimybės naudotis minėtų socialinių ir kultūros įstaigų paslaugomis.

69. Atsižvelgiant į šį prejudicinį klausimą, iš pradžių reikia nuspręsti dėl kai kurių su jo priimtumu susijusių klausimų.

70. Pirmiausia manau, kad Austrijos vyriausybės pateiktas teiginys, kad šis prejudicinis klausimas turi būti nepriimtinas, nes, kaip pripažino pats bylą nagrinėjantis teismas, jis neturi jokios įtakos sprendimui pagrindinėje byloje, turi būti atmestas. Šiuo klausimu iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad, atsižvelgiant į nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo taikomą reikšmingumo prezumpciją, nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus⁴⁸. Taigi, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad bylą nagrinėjantis teismas neatmeta galimybės, kad jeigu Teisingumo Teismas atsakydamas į trečiąjį prejudicinį klausimą nurodytų, jog nacionalinės teisės aktas nesuderinamas su Direktyva 2001/29, pagrindinėje byloje pateiktas su autoriais susijęs prašymas galėtų būti atmestas. Taigi aišku, kad, šio teismo nuomone, klausimas gali būti lemiamas sprendimui šioje byloje. Todėl, mano nuomone, šis prašymas turi būti laikomas priimtiniu.

71. Antra, vis dėlto manau, kad nepriimtina turi būti pripažinta ta trečiojo prejudicinio klausimo dalis, kurioje labai abstrakčiai minimos bet kurios „kitos Sąjungos teisės nuostatos“. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas jau yra nurodęs, kad jeigu klausimas yra pernelyg bendro pobūdžio, atsakyti į jį nenaudinga⁴⁹. Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką procese dėl prejudicinio sprendimo priėmimo būtina, jog nacionalinis teismas, pirma, nurodytų tiksliai priežastis, dėl kurių jis abejojo dėl Sąjungos teisės aiškinimo ir manė, kad būtinas Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas, ir, antra, pateiktų minimalius paaiškinimus dėl prašomų išaiškinti Sąjungos teisės nuostatų pasirinkimo ir ryšio tarp jų ir ginčui taikomų nacionalinės teisės aktų⁵⁰. Dėl šių reikalavimų bendro pobūdžio nemotyvuota nuoroda į bet kurias „kitas Sąjungos teisės nuostatas“, kaip suformuluota trečiajame prejudiciniame klausime, negali būti laikoma priimtina. Be to, toks aiškinimas patvirtinamas 94 straipsnio c punkte, kuris iš naujo įtrauktas į Teisingumo Teismo procedūros reglamentą ir kuriuo remiantis prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstomos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų.

48 — Iš gausios teismo praktikos šiuo klausimu žr. neseniai priimtus 2012 m. vasario 28 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne ASBL* (C-41/11, 35 punktas) ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimą *SAG ELV Slovensko ir kt.* (C-599/10, 15 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

49 — 1979 m. kovo 28 d. Sprendimas *Beneventi* (222/78, Rink. p. 1163, 20 punktas).

50 — 2012 m. gegužės 3 d. Nutartis *Ciampaglia* (C-185/12, 5 punktas ir jame nurodyta teismo praktika) ir 2012 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *Pringle* (C-370/12, 84 punktas).

72. Todėl, mano nuomone, Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tik dėl prejudicinio klausimo dalių, susijusių su Direktyva 2001/29, kurios nurodytos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Manau, kad Teisingumo Teismas neturi spręsti dėl įvairių šalių pateiktų argumentų, dėl kurių nacionalinis teismas neiškėlė jokio esminio klausimo⁵¹.

2. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo esmės

73. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo esmės reikia pabrėžti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar dėl to, kad nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos pusė teisingos kompensacijos turi būti sumokama ne autoriams, bet socialinėms ir kultūros įstaigoms, kurios vykdo veiklą jų naudai, gali prieštarauti Direktyvai 2001/29, skolininkas gali būti atleistas nuo mokėtinos teisingos kompensacijos.

74. Šiuo atžvilgiu iš pradžių reikia nurodyti, kad atsižvelgiant į Teisingumo Teismo nustatytus principus, apie kuriuos priminta šios išvados 27 ir 28 punktuose, teisingos kompensacijos sąvoka apibrėžiama kaip autoriaus patirtos žalos dėl saugomo jo kūrinio atgaminimo be jo leidimo atlyginimas. Be to, Teisingumo Teismas pripažino, jog iš pačios Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punkto formuluotės išplaukia, kad Sąjungos teisėje numatyta, jog autoriaus teisės į teisingą kompensaciją negalima atsisakyti. Vadinasi, autoriui ji turi būti *būtinai* sumokėta⁵². Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad šioje nuostatoje numatyta išimtis turi būti aiškinama siaurai, o tai reiškia, kad ji negali būti išplėsta daugiau, nei aiškiai nustatyta nagrinėjama nuostata, taigi ši nuostata negali būti išplėsta taip, kad apimtų teisę į atlyginimą⁵³. Be to, remiantis teismo praktika, valstybėms narėms nustatyta pareiga pasiekti tam tikrą rezultatą, būtent užtikrinti, kad bus realiai gaunama teisinga kompensacija, skirta teisių turėtojų šios valstybės narės teritorijoje patirtai žalai atlyginti⁵⁴.

75. Taigi, mano nuomone, šių teismo praktikoje įtvirtintų principų logiška išvada yra ta, kad teisė į teisingą kompensaciją, kurios negalima atsisakyti ir kuri yra būtina, turi būti veiksminga. Todėl vidaus teisės nuostata, pagal kurią ribojamas šios teisės įgyvendinimas, kai iš teisių turėtojų atimama teisė gauti net jeigu ir dalį šios kompensacijos, mano nuomone, neatitinka Sąjungos teisės⁵⁵.

76. Tačiau, tai nurodęs, nei Sąjungos teisės aktuose, nei teismų praktikoje nerandu argumentų, dėl kurių galėčiau daryti išvadą, kad valstybės narės turi būti įpareigosos sumokėti autoriams visą teisingą kompensaciją pinigais arba kad valstybėms narėms būtų draudžiama numatyti, kad dalis šios kompensacija gali būti išmokama kaip netiesioginė kompensacija. Nemanau, kad nacionalinės teisės aktuose netiesioginės kompensacijos autoriams numatymas savaime prieštarautų teisingos kompensacijos sąvokai. Tuo pačiu klausimu manau, kad galimybė numatyti, jog dalis šios kompensacijos suteikiama kaip kolektyvinė kompensacija visiems autoriams, pati savaime neatitiktų teisingos kompensacijos sąvokos⁵⁶.

51 — 1990 m. spalio 11 d. Sprendimas *Nespoli ir Crippa* (C-196/89, Rink. p. I-3647, 23 punktas) ir 1999 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *WWF ir kt.* (C-435/97, Rink. p. I-5613, 29 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

52 — Žr. 7 išnašoje minėto Sprendimo *Luksan* 100, 105 ir 108 punktus. Pasviruoju šriftu išskirta mano.

53 — Žr. 7 išnašoje minėto Sprendimo *Luksan* 101 punktą.

54 — 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 34 ir 36 punktai bei 7 išnašoje minėto Sprendimo *Luksan* 106 punktas. Šiuo klausimu konkrečiau žr. šios išvados 87 punktą.

55 — Šiuo klausimu taip pat žr. generalinės advokatės V. Trstenjak vertinimus išvados, 2011 m. rugsėjo 6 d. pateiktos 7 išnašoje minėtoje byloje *Luksan*, 168–177 punktuose.

56 — Į prieštaravimą, kad pagal tokią sistemą pakankamai neatsižvelgiama į individualų ryšį tarp konkrečiam autoriui padarytos žalos ir jam mokėtinos kompensacijos, galima atsakyti taip, jog, kaip nurodė Komisija, kopijavimo asmeniniais tikslais atlyginimo sistema yra neišvengiamai netikslė, nes, kaip nurodyta šios išvados 65 punkte, šiuo metu praktiškai neįmanoma nustatyti, kurį kūrinį atgamino kuris naudotojas ir kokioje laikmenoje.

77. Žinoma, sistema, pagal kurią visa teisinga kompensacija būtų suteikiama kaip netiesioginė arba kolektyvinė kompensacija, galėtų būti nesuderinama su veiksmingumo reikalavimu, taikomu pačiai teisingos kompensacijos sąvokai. Taigi kyla klausimas, kokia apimtimi netiesioginės kompensacijos formos laikomos leistomis, kad būtų užtikrintas teisingos kompensacijos veiksmingumas.

78. Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad formos ir taisyklės, pagal kurias įstaigos, surinkusios teisingą kompensaciją, ją išdalija, pagal Sąjungos teisę nėra konkrečiai reglamentuojamos, todėl valstybės narės jas nustatydamos turi tam tikrą diskreciją, laikydamosi Sąjungos teisėje nustatytų apribojimų. Taigi Teisingumo Teismas neturi atlikti valstybių narių užduoties nustatyti šias formas ir taisykles, o Direktyvoje 2001/29 joms šiuo atžvilgiu nenustatytas joks konkretus kriterijus⁵⁷, nebent tai būtų teisingos kompensacijos veiksmingumo kriterijus.

79. Dėl būtent pagal nacionalinės teisės aktus įsteigtų ir finansuojamų įstaigų veiklos reikia nurodyti, jog socialinės išmokos autoriams apskritai ir jų šeimos nariams, be jokių abejonų, gali būti netiesioginės ir kolektyvinės kompensacijos rūšis, suderinama su teisingos kompensacijos sąvoka ir pačios Direktyvos 2001/29⁵⁸ tikslais. Mano nuomone, šis vertinimas gali būti taikomas ir kultūros skatinimo veiklai, kuri gali būti naudinga ne tik kultūros išsaugojimui ir plėtrai apskritai, atsižvelgiant tiek į SESV⁵⁹, tiek į pačios autorių teisių apsaugos⁶⁰ tikslus, bet ir tiesiogiai patiems autoriams, nes daugiau ar mažiau reklamuojami būtent jų kūriniai.

80. Dėl galimos diskriminacijos tarp Austrijos ir užsienio autorių, susijusios su galimybe pasinaudoti tokių formų netiesiogine kompensacija, manau, kad būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas turi nustatyti, ar konkrečiu atveju ji egzistuoja. Tačiau manau, jog tuo atveju, kai teise gauti šias socialines išmokas turi visi autoriai, nepaisant to, ar jie iš Austrijos, ar iš užsienio, ir tuo atveju, kai su kultūra susijusios paslaugos yra veiksminga netiesioginės kompensacijos forma su sąlyga, kad visi nacionaliniai autoriai ir autoriai iš užsienio galėtų jomis pasinaudoti, kad ir nevienodai, nėra diskriminacijos, kuri lemtų nacionalinės teisės aktų nesuderinamumą su Sąjungos teise.

81. Galiausiai, norėdamas pateikti konkretų atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo užduotą klausimą, dar turiu pabrėžti, jog jeigu būtų pritarta, kad dėl klausimo, susijusio su teisingos kompensacijos išdalijimu, skolininkas yra atleidžiamas nuo pareigos ją mokėti, autoriams niekaip nebūtų atlyginta žala, patirta dėl perduotų laikmenų konkrečiu atveju. Toks rezultatas, mano nuomone, pats savaime prieštarautų Sąjungos teisei, todėl būtų nepriimtinas⁶¹.

82. Todėl, atsižvelgdamas į visus nurodytus argumentus, darau išvadą, jog tuo atveju, kai pagal nacionalinės teisės aktus visos lėšos, gautos iš sumokėtos teisingos kompensacijos, yra skirtos autoriams, nors pusė jų suteikiama tiesioginės kompensacijos forma, o kita pusė – netiesioginės kompensacijos forma, atsakymas į prejudicinį klausimą, kuriuo siekiama išsiaiškinti, ar skolininkas atleidžiamas nuo pareigos mokėti teisingą kompensaciją, gali būti tik neigiamas. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas turi patikrinti, ar ir kokia apimtimi pagrindinėje byloje nagrinėjami taikomi teisės aktai iš tiesų apima netiesioginės kompensacijos autoriams formas⁶².

57 — Pagal analogiją žr. 35 išnašoje minėto Sprendimo *VEWA* 35 punktą, susijusį su autoriams mokėtino atlyginimo dydžio nustatymo kriterijais viešos panaudos atveju, kaip tai suprantama pagal 32 išnašoje minėtą Direktyvą 92/100.

58 — Šiuo atžvilgiu, mano nuomone, svarbi Direktyvos 2001/29 11 konstatuojamojoje dalyje daroma nuoroda į aplinkybę, kad vienas iš griežtos ir veiksmingos autorių teisių apsaugos sistemos tikslų – užtikrinti, kad meno kūrėjai ir atlikėjai išlaikytų nepriklausomumą ir orumą.

59 — Žr. SESV 167 straipsnio 1 dalį.

60 — Žr., pavyzdžiui, Direktyvos 2001/29 9 ir 11 konstatuojamąsias dalis bei Direktyvos 2006/115 3 konstatuojamąją dalį ir 6 straipsnį.

61 — Poreikis konkrečiu atveju veiksmingai užtikrinti teisingos kompensacijos surinkimą aiškiai išplaukia iš Teisingumo Teismo praktikos (žr. 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 39 punktą).

62 — Tuo atveju, jeigu bylą nagrinėjantis teismas iš tiesų nustatytų, kad dalis lėšų, gautų iš teisingos kompensacijos, nėra naudojama kaip netiesioginė kompensacija, skirta autoriams, manau, jog negalima atmesti, kad šis teismas prireikis galės sumažinti su autoriais susijusius reikalavimus.

F – Dėl ketvirtąjį prejudicinio klausimo

83. Ketvirtuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo nustatyti, ar Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktu arba kita Sąjungos teisės nuostata draudžiama teisė į teisingą kompensaciją, jeigu kitoje valstybėje narėje jau buvo sumokėta analogiška kompensacija už laikmenų išleidimą į apyvartą.

84. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šis klausimas grindžiamas *Amazon* grupės bendrovių, atsakovių pagrindinėje byloje, pateiktu argumentu, kad jos Vokietijoje sumokėjo sumą, atitinkančią teisingą kompensaciją, už dalį Austrijoje parduodamų laikmenų. Dėl to šios bendrovės teigia, kad neprivalo mokėti šios kompensacijos Austrijoje, nes taip būtų neteisėtai antrą kartą mokama teisinga kompensacija⁶³.

85. Šiuo klausimu pirmiausia reikia pabrėžti, jog taikant šios išvados 71 ir 72 punktuose atliktus vertinimus, mano nuomone, ir ketvirtasis prejudicinis klausimas turi būti pripažintas iš dalies nepriimtinas tiek, kiek jame suformuluota bendra nuoroda į kokią nors „kitą Sąjungos teisės nuostatą“. Taigi Teisingumo Teismas ir dėl šio klausimo priimti sprendimą galės tik tiek, kiek jis susijęs su nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodytomis aplinkybėmis, ir neturės spręsti dėl įvairių šalių pateiktų argumentų, kuriais nacionalinis teismas nesirėmė.

86. Iš esmės manau, jog iš principo dvigubas teisingos kompensacijos mokėjimas už tas pačias laikmenas yra nepriimtinas. Iš šios išvados 27 ir 28 punktuose nurodytos teismų praktikos, kuri šioje išvadoje buvo minėta kelis kartus, matyti, kad teisinga kompensacija atitinka atlyginimą už autoriaus patirtą žalą dėl kūrinio atgaminimo be leidimo. Taigi, man atrodo, jog loginė tokio teisingos kompensacijos apibrėžimo pasekmė iš principo yra ta, kad žalos atlyginimas turi būti mokamas vieną kartą už kiekvienos laikmenos panaudojimą atgaminimui, už kurį reikia mokėti teisingą kompensaciją. Nėra priežasčių, pateisinančių teisingos kompensacijos mokėjimą du kartus. Todėl manau, kad nepriimtinas Lenkijos vyriausybės teiginys, jog, atsižvelgiant į tai, kad nuostatos dėl teisingos kompensacijos nėra suderintos, valstybėms narėms palikta diskrecija nesudaro kliūčių reikalauti už tą pačią laikmeną antrą kartą sumokėti teisingą kompensaciją⁶⁴.

87. Tačiau tai nurodžius, kaip, beje, tvirtina prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, negalima nenurodyti, kad Teisingumo Teismas pripažino valstybės narės, kurioje padaryta žala, pareigą pasiekti rezultatą, t. y. surinkti teisingą kompensaciją, kad atlygintų autoriams žalą, patirtą dėl kūrinio naudojimo. Iš tiesų Teisingumo Teismas pripažino, kad jeigu valstybė narė nacionalinėje teisėje numatė kopijavimo asmeniniam naudojimui išimtį ir jeigu galutiniai vartotojai, kurie savo asmeniniam naudojimui atgamina saugomą kūrinį, gyvena tos valstybės teritorijoje, ši valstybė pagal savo teritorinę jurisdikciją turi užtikrinti, kad teisinga kompensacija žalai, kurią autoriai patyrė tos valstybės teritorijoje, atlyginti iš tikrųjų bus surinkta⁶⁵.

63 — Savo nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą teismas vis dėlto nurodė, jog neaišku, ar dėl kai kurių laikmenų, kuriomis prekiaujama Austrijoje, teisinga kompensacija jau buvo iš tiesų sumokėta Vokietijoje. Pirmojoje instancijoje bylą nagrinėjęs teismas negalėjo tokio mokėjimo patvirtinti, o apeliacine tvarka bylą nagrinėjęs teismas paliko šį klausimą atvirą ir nusprendė, jog jis nesvarbus ginčo sprendimui.

64 — Mano nuomone, šis argumentas yra pavyzdys to, kaip nesant suderintos teisingos kompensacijos sistemos nacionaliniu lygmeniu gali būti nustatyti iš esmės skirtingi ir tarpusavyje nesuderinami požiūriai.

65 — 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 34 ir 36 punktai bei 7 išnašoje minėto Sprendimo *Luksan* 106 punktas. Iš principo šis argumentas nepriklauso nuo aplinkybės, ar nagrinėjamoje byloje teisinga kompensacija jau sumokėta, ar dar ne. Taigi nesvarbus *Amazon* grupės bendrovių argumentas, kad ši teismų praktika netaikytina nagrinėjamoje byloje, nes šioje byloje teisinga kompensacija jau sumokėta kitoje valstybėje narėje.

88. Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad, pirma, galima preziumuoti, jog atlygintina žala kyla tos valstybės narės, kurioje gyvena kūrinių atgaminę ir taip padarę žalos galutiniai vartotojai, teritorijoje⁶⁶, ir, antra, vien tai, kad profesionalus atgaminimo laikmenų pardavėjas įsisteigęs kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje gyvena pirkėjai, neturi įtakos valstybių narių pareigai pasiekti rezultatą⁶⁷.

89. Taigi šioje byloje nekyla abejonių dėl to, jog galutiniai vartotojai laikmenų įsigijo Austrijoje, todėl žala, atlygintina sumokant teisingą kompensaciją, atsirado šioje šalyje. Taigi pagal minėtą teismų praktiką išlieka Austrijos valdžios institucijų pareiga užtikrinti veiksmingą teisingos kompensacijos surinkimą siekiant atlyginti autoriams Austrijoje patirtą žalą. Tokiomis aplinkybėmis teisingos kompensacijos skolininkas, mano nuomone, negali teigti galintis nevykdyti jos mokėjimo pareigos Austrijoje, nes jis tą kompensaciją jau sumokėjo kitoje valstybėje narėje, kur buvo padaryta žala autoriui, dėl kurios ši kompensacija turi būti mokama. Tuo atveju, jei ši suma iš tiesų buvo sumokėta kitoje valstybėje narėje, skolininkas turi susigrąžinti šią sumą iš atitinkamos valstybės narės naudodamasis teisinėmis priemonėmis, kurios prieinamos toje teisės sistemoje.

90. *Amazon* grupės bendrovės teigia, jog Vokietijoje jos negali pareikšti jokio reikalavimo dėl teisingos kompensacijos, kuri jau sumokėta už tam tikras laikmenas, kuriomis vėliau buvo prekiaujama Austrijoje, susigrąžinimo. Tačiau valstybė narė, kurioje buvo sumokėta neturėta mokėti kompensacija, turi užtikrinti asmenims, kurie neprivalo mokėti teisingos kompensacijos, tinkamą galimybę susigrąžinti sumas, kurios buvo sumokėtos kaip teisinga kompensacija, nors ji ir neturėjo būti mokama, jei reikia, pareiškiant ieškinius nacionalinėse teisinėse institucijose.

91. Žinoma, jei šioje byloje paaiškėtų, jog iš tikrųjų kalbama apie dvigubą teisingą kompensaciją, man atrodo, tai būtų naujai įrodyta nepakankamo valstybių narių teisės aktų derinimo pasekmė, atsiradusi dėl to, kad nesuderinta teisingai kompensacijai taikoma tvarka. Sąjungos teisės aktų leidėjas turėtų imtis priemonių nacionalinės teisės aktų suderinimo lygiui padidinti, kad išvengtų tokio pobūdžio situacijų ateityje⁶⁸.

V – Išvada

92. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui į *Oberster Gerichtshof* pateiktus prejudicinius klausimus siūlau atsakyti taip:

1. Tai yra „teisinga kompensacija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29, jei:
  - a) teisių turėtojai, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnį, turi teisę į teisingą atlyginimą, dėl kurio reikalavimas pareikštinas tik per autorių teisių kolektyvinio administravimo asociaciją, atstovaujančią įvairiems teisių turėtojams, bet kuriam asmeniui, kuris pirmasis nacionalinėje teritorijoje komerciniais pagrindais ir už atlygį išleidžia į apyvartą jų kūriniams atgaminti tinkamas laikmenas, ir
  - b) nacionalinės teisės aktuose numatyta, viena vertus, galimybė *a priori* atleisti nuo teisingos kompensacijos mokėjimo subjektus, fizinius ir juridinius asmenis, kai, remiantis objektyviomis aplinkybėmis, net jeigu jos paprasčiausiai numanomos, galima manyti, jog jie įsigyja laikmenų akivaizdžiai siekdami tikslų, nesusijusių su tais, dėl kurių reikia mokėti teisingą kompensaciją, ir, kita vertus, bendrai taikoma galimybė *a posteriori* susigrąžinti šią teisingą kompensaciją visais atvejais, kai įrodoma, jog laikmenos naudojimas nebuvo veiksmas, dėl kuriuo galėjo būti padaryta žalos kūrinių autoriui.

66 — 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 35 punktas.

67 — 7 išnašoje minėto Sprendimo *Stichting de Thuiskopie* 41 punktas.

68 — Manau, kad būtent šiuo atžvilgiu pagal vėlesnį Teisingumo Teismo sprendimą reikia suprasti generalinio advokato N. Jääskinen teiginį, 2011 m. kovo 10 d. pateiktus išvados 7 išnašoje minėtoje byloje *Stichting de Thuiskopie* 55 punkte.

2. Atsižvelgdamas į siūlomą atsakymą į pirmąjį klausimą, nemanau, kad būtina atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą. Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas manytų, kad į jį atsakyti būtina, siūlau tokį atsakymą:
  - 2.1) yra „teisinga kompensacija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29, jei teisė į teisingą atlyginimą egzistuoja tik išleidimo į apyvartą fiziniams asmenims, kurie laikmenas naudoja atgaminant asmeniniais tikslais, atveju, ir
  - 2.2) išleidimo į apyvartą fiziniams asmenims atveju, kol neįrodyta priešingai, reikia manyti, kad jie laikmenas naudos atgaminti asmeniniais tikslais. Siekiant *a priori* atleidimo nuo teisingos kompensacijos mokėjimo arba norint ją susigrąžinti, turi būti galima įrodyti, kad fizinis asmuo įsigijo laikmeną dėl akivaizdžiai kitų tikslų, nei kopijuoti asmeniniais tikslais arba naudoti laikmeną kitais tikslais, dėl kurių reiktų mokėti teisingą kompensaciją.
3. Iš Direktyvos 2001/29 neišplaukia, kad tuo atveju, kai pagal nacionalinės teisės aktus visos lėšos, gautos iš sumokėtos teisingos kompensacijos, yra skirtos autoriams, kai pusė jų suteikiama tiesioginės kompensacijos forma, o kita pusė – netiesioginės kompensacijos forma, nėra teisės į teisingą kompensaciją. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar ir kokia apimtimi taikomi teisės aktai apima konkrečias netiesioginės kompensacijos autoriams formas, nediskriminuojant įvairių kategorijų autorių.
4. Kai atlygintina žala kyla vienos valstybės narės teritorijoje, Direktyvos 2001/29 nuostatomis nedraudžiama nustatyti teisės į teisingą kompensaciją toje valstybėje narėje tuo atveju, kai analogiška kompensacija už laikmenos išleidimą į apyvartą jau buvo sumokėta kitoje valstybėje narėje. Tačiau valstybė narė, kurioje buvo sumokėta neturėta mokėti kompensacija, turi užtikrinti asmenims, kurie neprivalo mokėti teisingos kompensacijos, tinkamą galimybę susigrąžinti sumas, kurios buvo sumokėtos kaip teisinga kompensacija, nors ji ir neturėjo būti mokama, jei reikia, pareiškiant ieškinius nacionalinėse teisminėse institucijose.